

Československá meteorologická společnost
při ČSAV

Slovenská meteorologická společnost
pri SAV

Informační věstník
pro členy Společnosti

Za obsah odpovídá:

RNDr. Jan Bednář , CSc. vědecký tajemník ČSMS

Praha , leden 1982

O b s a h :

Doc. RNDr. Ferdinand Šamaj, DrSc. padesátníkem

7. spoločná konferencia Slovenskej a Maďarskej meteorologickej spoločnosti

Seminář k 30. výročí vzniku pracoviště Českého hydrometeorologického ústavu v Hradci Králové

Konference v Krakově (PLR)

Informace o stavu prací na meteorologickém slovníku

Naši jubilanti

Informace o konferenci ve Valticích

Doc. RNDr. Ferdinand Šamaj, DrSc. padesátníkem

Dne 9. listopadu 1981 oslavil v kruhu svých spolupracovníků a přátel 50. narozeniny ředitel Hydrometeorologického ústavu v Bratislavě, předseda Slovenské meteorologické společnosti při SAV a člen předsednictva Československé meteorologické společnosti při ČSAV doc. RNDr. Ferdinand Šamaj, DrSc.

Jubilant patří mezi pracovníky, kteří se rozhodujícím způsobem zasloužili o rozvoj československé meteorologické služby na vědeckém, technickém a organizačním úseku i o soustavné vytváření vztahů úzké aktivní spolupráce mezi českými a slovenskými meteorology a hydrology.

Dokladem jeho odborné a řídicí práce je rozsáhlá publikační činnost zahrnující více než 80 vědeckých a vědecko-popularizačních prací, vytvoření řady nových oborů a zavedení moderní techniky v HMÚ Bratislava, jakož i široký rozvoj vědecko-výzkumné činnosti v tomto ústavu.

Uznáním osobních kvalit jubilantových je jeho členství v řadě špičkových orgánů, jako např. ve vědecké radě ministra lesního a vodního hospodářství SSR, v komisi pro vodní hospodářství SAV, v národním komitétu INTERKOSMOS a dalších. Za zásluhy o rozvoj Hydrometeorologického ústavu Bratislava mu bylo uděleno státní vyznamenání " Za vynikající práci " v r. 1981.

Přejeme jubilantovi do dalších let naplněných aktivitou a angažovaností za rozvoj československé hydrometeorologické služby i Československé meteorologické společnosti dobré zdraví a osobní pohodu.

DRNDr. Bořivoj Sobíšek, CSc.

7. spoločná konferencia Slovenskej a Maďarskej meteorologickej spoločnosti

V súlade s programom vzájomnej spolupráce Slovenskej a Maďarskej meteorologickej spoločnosti uskutočnila sa v dňoch 22. až 26. augusta 1981 v Kecskeméte 7. spoločná konferencia zameraná na súčasné problémy ochrany poľnohospodárskych plodín pred nebezpečnými javmi počasia. Konferencia sa konala v priestoroch Vysokej školy poľnohospodárskej, zúčastnilo sa jej asi 80 odborníkov z MLR a ČSSR, ktorí si vypočuli 14 odborných referátov a celý rad zaujímavých diskusných príspevkov.

Poľnohospodárska výroba je v MLR dôležitou zložkou národného hospodárstva a jej rozvoju sa venuje zvýšená pozornosť. Súbežne s tým rozvíja sa agrometeorologická služba, ktorá tu má široko rozvinutú materiálnu základňu a vyvíja bohatú činnosť. Kecskemét je administratívnym centrom vysokoпродукčnej oblasti, zameranej najmä na vinohradníctvo, ovocinárstvo a pestovanie zeleniny. Okrem Vysokej školy poľnohospodárskej nachádzajú sa tu výskumné a šľachtiteľské organizácie zamerané na zvyšovanie produkcie v špecializovanej činnosti, ktoré popri tejto hlavnej činnosti vykonávajú i agrometeorologický výskum.

Tematicky bolo rokovanie konferencie rozdelené v troch smeroch:

- výskyt nebezpečných poveternostných javov (mrazíky, zäsuchy, víchrice, výskyt škôdcov a pod.) a možnosti ochrany pred nimi
- predpovede nebezpečných javov počasia a spôsoby operatívneho zabezpečovania poľnohospodárskych prác,
- agroklimatický potenciál územia na Slovensku a v Maďarsku .

Súčasťou programu spoločného podujatia boli exkurzie na: Agrometeorologické observatórium, Štátne výskumné ústavy zeleninársky a vinohradnícky v Kecskeméte. Účastníci sa mohli oboznámiť s rozsahom vykonávaných agro- a mikroklimatických meraní, s pestovateľským a šľachtiteľským programom a mali možnosť nielen vidieť ale i ochutnať nové sorty hrozna a zeleniny. Ďalšia návšteva smerovala na Štátny majetok v Hosszuhegyi, špecializovaný na ovocinárstvo (marhule, broskyne, jablone), kde v rámci dvoch odborných prednášok účastníci boli oboznámení s rozsahom a podmienkami (biologickými, podnými, klimatickými) pestovania ovocia a spôsobom ochrany pred jarnými a jesennými mrazíkmi, ktoré tu spôsobujú veľké škody na úrode. Súčasne bol účastníkom predvedený systém horákov a vežových ventilátorov, ktorými možno zvýšiť teplotu v chránenej oblasti o 4 až 5°C . Produkcia v chránených sadoch je až o tretinu vyššia v porovnaní s nechránenými. Súčasťou tohto podujatia bola výstava

divadelního představení.

Po slavnostním zahájení za účasti představitelů stranických a správních orgánů v Hradci Králové byli účastníci v obšírném referátu vedoucího Experimentálního pracoviště Dr. J. Píchy seznámeni s historií i současností Experimentálního pracoviště, s náplní práce i perspektivami. Dále bylo předneseno ještě 24 referátů velmi vysoké úrovně, které se kromě tradičních ryze meteorologických témat týkaly také velmi aktuálních, ale i ožehavých otázek využití energie slunečního záření a vlivu sluneční a geomagnetické aktivity na povětrnostní děje, probíhající v atmosféře. V diskusích se stanoviska pracovníků jednotlivých vědních oborů sblížovala, což pokládáme za podstatný přínos semináře. Šťastně volené téma semináře, které je hraniční a zajímá nejen meteorology, ale i astronomy a geofyziky, vyústilo při neformálních diskusích v plodné a mnohostranně užitečné závěry.

Semináře se zúčastnilo celkem 65 pracovníků z celé republiky. Je třeba si jen přát, aby takových setkání se uskutečňovalo stále víc, neboť jen tímto způsobem mohou přirozenou cestou krystalizovat názory na dosud sporné a nejednoznačné problémy.

Je také žádoucí poděkovat všem pracovníkům Experimentálního pracoviště v čele s vedoucím Dr. J. Píchou a členům výboru pražské pobočky ČSMS za obětavost, kterou prokazovali při řešení organizačních záležitostí i za mimořádně příjemné prostředí, které dokázali vytvořit.

Doc. RNDr. Jaroslav Kopáček, CSc.
předseda pražské pobočky ČSMS

Zpráva o 10. mezinárodní konferenci o meteorologii Karpat

Ve dnech 16. - 20. září 1981 uskutečnila se v Krakově (PLR) jubilejní 10. karpatská meteorologická konference. (Připomeňme, že 1. mezinárodní konference z této problematiky se uskutečnila na popud prof. RNDr. M. Končka, DrSc. v září 1959 ve Smolenicích /ČSSR/, jako určitá analogie mezinárodních konferencí o alpské meteorologii). Garantem konference bylo oddělení klimatologie Geografického ústavu Jagelonské university v čele s prof. Dr. M. Hessem a doc. Dr. B. Obrebskou -Starklovou.

Na konferenci se sešlo celkem 83 účastníků z 10 zemí (BLR, NDR, Polska, Rumunská, SSSR, Vietnamu, Jugoslávie, Belgie, NSR a ČSSR). Odeznělo celkem 42 odborných referátů v těchto tematických skupinách:

- 1/ Hydrodynamické a synoptické metody rozboru a předpovědi počasí v horských oblastech se zvláštním zřetelem na vertikální pohyby vzduchu a rozložení srážek (zde mj. přednesli příspěvky čs. účastníci Dr. Brázdil, Dr. Ostrožlík a Dr. Munzar)

prístrojov a prednáška švajčiarskej firmy Alcyon Equipment na tému "Nové perspektívy v agrometeorológii". Záver podujatia patril návšteve národného parku v Bugaci, kde účastníci sa mohli oboznámiť s históriou života, prírodnými zvláštnosťami a národnými zvykmi obyvateľov maďarskej pusty.

Záverom konferencie bolo konštatované, že z hľadiska cieľov našej poľnohospodárskej politiky - zabezpečiť sebestačnosť pri výžive obyvateľstva ČSSR - stanovenej na IV. zjazde KSČ a upresnenej na 13. pléne ÚV KSČ v stati týkajúcej sa znižovania strát v poľnohospodárskej výrobe, ide o úlohy národohospodársky dôležité. Je potrebné, aby sa činnosť meteorologických služieb, zameraná na zvyšovanie poľnohospodárskej produkcie a znižovanie strát, rozvíjala. Skvalitnením a rozširovaním tejto činnosti súčasne porastie i ekonomická efektívnosť meteorologických služieb.

Spoločné vedecké podujatia maďarských a československých meteorológov dávajú ďalšiu možnosť výmeny získaných skúseností, čo urýchľuje riešenie výskumných problémov a prispieva k z kvalitňovaniu služieb pri plnení spoločných úloh. Spoločné stretnutia majú i svoj spoločenský výzham pri poznávaní životnej úrovne, zmýšľania ľudí a prehľbovaní priateľských vzťahov.

Zborník referátov prednesených na konferencii vyjde tlačou ako samostatná publikácia. Nasledujúca, v poradí 8. spoločná konferencia, sa uskutoční v auguste 1983 v Bratislave. Jej témou budú problémy využívania výpočtovej techniky a diaľkovej detekcie v meteorológii.

Doc. RNDr. Ferdinand Šamaj, DrSc.
prédseda SMS

Seminár k 30. výročiu vzniku pracoviska Českého hydrometeorologického ústavu
v Hradci Králové

Ve dnech 22. - 24. 9. 1981 uspořádal Český hydrometeorologický ústav ve spolupráci s pražskou pobočkou Československé meteorologické společnosti při ČSAV, Ústavem fyziky atmosféry ČSAV a Československou astronomickou společností při ČSAV u příležitosti 30. výročí založení Observatoře ČHMÚ v Hradci Králové, nynějšího Experimentálního pracoviště seminář na téma "Vztahy mezi slunečním zářením a atmosférickými ději". Seminář se konal v prostorách Experimentálního pracoviště ČHMÚ v Hradci Králové a díky pořadatelů patří v tomto smyslu pracovníkům Lidové hvězdárny, kteří umožnili, aby se přednášky konaly ve velmi příjemném prostředí jejich posluchárny. Při tradiční pohostinnosti pracovníků Experimentálního pracoviště a mimořádné obětavosti jejího vedoucího Dr. J. Píchy, byl jednoznačně zaručen bezchybný průběh semináře i rozptýlení účastníků ve večerních hodinách návštěvou velmi atraktivního

- 2/ Ekoklimatologické problémy horských oblastí;
- 3/ Bilance tepla, vody a záření v horách (příspěvky Dr. Lukáče a prof. Tomlaina) ;
- 4/ Mesoklima a mikroklima v horách (s příspěvkem Dr. Quitta) ;
- 5/ Vliv hor na meteorologické děje v mezní vrstvě atmosféry a meteorologické modelování ;
- 6/ Bioklima hor .

Poslední dva dny se konala odborná exkurse do oblasti polských Beskyd a Tater.

Vědecké setkání splnilo svůj účel, proběhlo i za ztížených podmínek z hlediska stravování v dobrém pracovním ovzduší, protože organizátoři udělali pro zdárný průběh jednání maximum. Proto v usnesení konference se doporučuje v této sérii pokračovat. Předpokládá se, že další konference z této tematiky by se měla konat v roce 1983 v Maďarsku. Sborník z 10. jubilejní konference by měl vyjít v r. 1983.

RNDr. Jan Munzar CSc.

Informace o stavu prací na meteorologickém slovníku

Meteorologický slovník, v souladu s informací, poskytnutou na VIII. valném shromáždění ČSMS, zpracovává redakční kolektiv složený ze pracovníků Českého hydrometeorologického ústavu Praha, Hydrometeorologického ústavu Bratislava, Matematicko-fyzikální fakulty UK, Ústavu fyziky atmosféry ČSAV a Geografického ústavu ČSAV v Brně. Odbornými redaktory jsou ss. Dr. Karel Krška a Dr. Jan Munzar, CSc.

Dosud byla provedena revize dříve zoracovaných hesel. Po zjištění, že jejich soubor je značně neúplný, byla hesla doplněna na celkový počet cca 3500. Heslář byl rozmnožen a využívá se pro účely redakčních prací.

Odborní redaktoři provedli revizi výkladů hesel podle nového hesláře (po jejich podstatném doplnění širším týmem odborných pracovníků) asi z jedné třetiny, redakční kolektiv pak asi z jedné desetiny. Německé ekvivalenty zařazených hesel jsou průběžně konsultovány s Meteorologickou službou NDR.

Práce na slovníku postupují systematicky, redakční kolektiv se schází pravidelně jednou měsíčně. Při současném tempu prací, které se snaží redakční kolektiv zvýšit, bude koncept slovníku dokončen koncem 1. pololetí 1983.

RNDr. Bořivoj Sobíšek, CSc.
vedoucí redakčního kolektivu

Naši jubilanti

V roce 1982 se významného životního jubilea dožívají tyto členové ČSMS:

3. ledna	Ing. Josef Hladný	50 let
20. února	Josef Čeněk	50 let
4. března	MUDr. Josef Liška	75 let
25. dubna	František Dámeš	65 let
29. dubna	Štefan Vlček	60 let
20. května	prof. RNDr. Jan Krejčí, DrSc.	75 let
30. června	akademik Alois Zátopek	75 let
19. srpna	Antonín Gryc	50 let
17. září	Genaděj Růžička	55 let
7. října	Milan Kuboš, promován fyzik	50 let
14. října	Ing. Josef Hrbek, CSc.	55 let
20. října	Zdeněk Gryc	50 let
23. října	Ing. Michal Lišon	55 let
23. listopadu	RNDr. Zdeněk Korejs	60 let

Významného životního jubilea v roce 1982 se dožívají tyto členové SMS :

10. ledna	RNDr. Ing. Milan Nedelka, CSc.	50 let
5. dubna	RNDr. Juraj Rak, CSc.	50 let
3. ledna	RNDr. Jozef Reichert	50 let
2. dubna	prof. RNDr. Ján Tomlain, CSc.	50 let
30. června	RNDr. Ján Pribiš, CSc.	50 let
28. února	RNDr. Koloman Tarábek, CSc.	60 let
17. září	prof. RNDr. Vladimír Peterka, CSc.	55 let
11. září	Ján Košťut	55 let
15. května	Milan Ilčík	55 let
12. listopadu	Čeněk Čermák	55 let
29. listopadu	Ondrej Bartko	65 let

Hlavní výbor Československé meteorologické společnosti přeje všem jubilantům hodně pevného zdraví, osobní spokojenosti a úspěchů v práci.

Informace

Informace o semináři ve Valticích

Československá meteorologická společnost při ČSAV ve spolupráci s Českým hydrometeorologickým ústavem v Praze, Ústavem fyziky atmosféry ČSAV a Jednotou československých matematiků a fyziků uspořádá v roce 1982 odborný seminář " Výpočetní technika v meteorologii a v dalších fyzikálních oborech" .

Hlavní pozornost by měla být věnována zejména informačním systémům (shromažďování, přenos a archivace dat), požadavkům jednotlivých odvětví meteorologie na zpracování dat, zejména numerickým statistickým metodám.

Pozvánky a přihlášky byly členům ČSMS rozeslány počátkem listopadu 1981. V lednu 1982 obdrží přihlášení podrobnější informace.

Upozorňujeme zájemce o tento seminář, že se pro potíže se zajištěním potřebné lůžkové kapacity v Rožnově pod Rádkem bude konat ve Valticích ve změněném termínu od 25. do 27. května 1982.

-o-o-o-o-

Dne 23. května 1982 tomu bude 100 let, kdy zemřel prof. Dr. Emanuel Purkyně, profesor na Lesnické akademii v Bělé pod Bezdězem, zakladatel české bioklimatologie a mikroklimatologie.

Při této příležitosti uspořádá Československá bioklimatologická společnost při ČSAV jednodenní symposium ve slavnostním sále Státního ústavu pro kontrolu léčiv v Praze 10, Šrobárova 48 dne 19. května 1982. Do pořadu symposia budou zařazena sdělení k vědecké práci prof. Emanuela Purkyně, k zdůraznění významu jeho díla a jeho podílu na vývoj ekologie, bioklimatologie a užití meteorologie v ČSSR.

Následující den, t.j. 20. května 1982 se bude konat pietní vzpomínka u jeho hrobu v Bělé pod Bezdězem (doprava neřizovaným autobusem) za účasti spolupřátel společnosti a představitelů MěNV.

Přihlášku je možné zaslat na adresu sekretariátu Československé bioklimatologické společnosti při ČSAV, 100 42 Praha 10, Šrobárova 48.

-o-o-o-o-

K tomuto výtisku Věstníku přikládáme složenku na zaplacení členského příspěvku ČSMS na rok 1982.

-o-o-o-o-

Hlavní výbor přeje všem členům Československé meteorologické společnosti při ČSAV a Slovenské meteorologické společnosti při SAV všestranně úspěšný rok 1982

-o-o-o-o-